Lílo Ìmò Ẹ̀rọ́ láti Kòní ní Èdè Yorùbá: Ìtèsíwájú àti Ìṣòro

Olúṣẹyẹ Adésolá
Yale University
oluseye.adesola@yale.edu

Àsamò

Àpilẹ̀kọ́ yíí ṣe àlàyé tó kún lórí bí a ṣe lè lo àwọn ìmò ẹ̀rọ́ tuntun (technology) fún àkòyẹgẹ èdè Yorùbá, papáá jùlọ nípa lílo àwọn eré idárayá kéékèéké lórí ẹ̀rọ́ kòńpútà fún kíkọ́ èdè Yorùbá. Nínú àpilẹ̀kọ́ náà, a ṣàfihàn àwọn eré onímò ẹ̀rọ́ gbajúgbajá tí olùkọ́ lè ṣàmúlò wọn fún kíkọ́ èdè Yorùbá gégẹ́ bí *Jeopardy* (Jeópaádì), *Who Wants to be a Millionaire* (Ta ló fẹ́ dọlólá?), àti *Wordsearch* (Ìṣàwàrí Ẹ̀rọ́). Níparí, àpilẹ̀kọ́ náà ṣe àlàyé tó kún nípa ànfàní àti ìṣòro tí ó so mó àwọn eré orí ẹ̀rọ́ wònyí.

Ìfáàrà

Ọkánjúá n dàgbà, ọgbón n rewájú ní ọ̀rọ́ kíkòní ní èdè Yorùbá bí èdè ilẹ̀ òkèèrè ní ayé òde òní. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ́ nínú àwọn akẹ́kọ̀ọ́ wa ni wọn nímò nípa lílo ìmò ẹ̀rọ́ ní ọ̀kan-ò-jọkan ọ̀nà. Oríṣiríṣi nńkan ni àwọn akẹ́kọ̀ọ́ òde òní n ló tí ó sì n mú kí wọn ó yàtò diẹ́ sí àwọn akẹ́kọ̀ọ́ igbà kan (Evans 1999). Bí wọn ti n wo ẹ̀rọ́ tẹlífíṣọ́n, tí wọn n gbọ́ redió náà ni wọn n lo kòńpútà tí wọn sì n ṣe gudugudu méje àti yààà méfà pẹ̀lú tẹlífóònù alágbèéká. Ànìkún oore ni lílo àwọn ẹ̀rọ́ yíí fún kíkọ́ ní lédè níwọn igbà tó jẹ́ pé àwọn akẹ́kọ̀ọ́ ti n lo àwọn ẹ̀rọ́ wònyí fúnraawọn fún oríṣiríṣi nńkan.

Bí àpẹẹrẹ́, oríṣiríṣi eré ni àwọn akẹ́kọ̀ọ́ àti àwọn ènìyàn miíràn fi àwọn ẹ̀rọ́ yíí ṣe (Ludewig àti Swan 2007). Nítorí náà, lílo àwọn ẹ̀rọ́ yíí fún àwọn eré ajemédè lè wúlò púpọ́. Olùkọ́ fún oríṣiríṣi èdè ti n ṣe àmúlò ìmò ẹ̀rọ́ nínú ẹ̀kọ́ èdè tí wọn n kọ́ ní. Ọ̀rọ́ náà kò sì yọ àwọn olùkọ́ èdè Yorùbá sílẹ́ bó tílẹ́ jẹ́ pé ó lè rọ̀rùn fún àwọn kan jù àwọn miíràn lọ. Ọ̀rọ́ náà ti wá di pé ajá iwòyí ni ó mọ́ ehoro iwòyí lẹ́. Kódà ọ̀pọ́ olùkọ́ tí kò fẹ́ tii di àmúpítàn ló ti n mú ilò ìmò

ẹrọ mọ àwọn nnkan tí wọn fi n kọ àwọn akẹkọọ ní èdè ilẹ̀ òkèèrè báylí. N ò rí wọn bá wí, nítorí pé bí a kò bá ní nnkan àgbà bí èwe ni a máa n rí.

Kókó tí iwé àpilẹ̀kọ yí dá lé ni oríṣíríṣi ọ̀nà tí a fi lẹ̀ lo ìmọ̀ ẹrọ láti kọ àwọn akẹkọọ ni èdè Yorùbá bí èdè ilẹ̀ òkèèrè nígbà tí wọn wà ni kíláàsì àti nígbà tí wọn kò sí ní kíláàsì, oríṣíríṣi ẹrọ tí a lẹ̀ lẹ̀, àti bí a ṣe lẹ̀ lẹ̀ wọn. A tún tọka sí àwọn àṣeyọrí tí a ti ní nínú fifi tẹ̀kinòlọ́jì kọ̀nì ní èdè Yorùbá. A tún máa tọka sí àwọn àmúyẹ̀ àti àlẹ̀bù tò wà nínú lílo diẹ̀ lára àwọn ẹrọ tí a tọka sí fún kí kọ̀nì ní èdè Yorùbá bí èdè ilẹ̀ òkèèrè. Ifẹ̀ inú olùkọ̀ èdè ilẹ̀ òkèèrè kọ̀ọkan ni pé kí àwọn akẹkọọ rẹ̀ ṣe dáadáa nínú ẹ̀kọ̀ èdè tí wọn n kọ̀, kí àwọn akẹkọọ lẹ̀ lo èdè náà pẹ̀lú àwọn elédè àti láàrin àwọn tò lèdè bí ẹ̀ni pé ibẹ̀ ni wọn bí akẹkọọ náà sí.

O tún máa n wu olùkọ̀ èdè láti lẹ̀ ṣàláyẹ̀ kókó àṣà kọ̀ọkan nínú èdè náà lònà tò bá rọ̀rùn jù. Paríparí ẹ̀, ó tún máa n wu olùkọ̀ èdè ilẹ̀ òkèèrè kí ọ̀kọ̀ọkan àwọn akẹkọọ tò kọ̀ lẹ̀ jẹ̀ aṣojú tò ṣe é mú yàngàn fún èdè náà fún àwọn ènìyàn mǐràn pàápàá láàrin àwọn ènìyàn akẹkọọ náà àti láàrin àwọn ènìyàn tò n sọ èdè tí akẹkọọ náà n kọ̀. Nnkan iwúrí gbàà ni fún olùkọ̀ èdè ilẹ̀ òkèèrè bí àwọn elédè tí akẹkọọ náà n kọ̀ bá n yin akẹkọọ náà tí wọn sì n gbẹ̀ ọ̀ṣùbà fún un pé ó kare. Yorùbá bọ̀, wọn ni, bí eégún ẹ̀ni bá jó o re, orí a máa yá atọ̀kùn.

Bí ó ti wù kí èrò̀ngbà olùkọ̀ èdè ilẹ̀ òkèèrè lórí àṣeyọrí àwọn akẹkọọ ṣe pọ̀ tò tàbí bí irú èrò̀ngbà bẹ̀ẹ̀ ṣe le tò láti mú wá sí ìmúṣẹ̀, ọ̀pọ̀ olùkọ̀ ni ó máa n fẹ̀ kí àwọn akẹkọọ gbádùn un kí láàsì i wọn. Ọ̀pọ̀ olùkọ̀ ló tún máa n fẹ̀ kí ẹ̀nu àwọn akẹkọọ tí àwọn bá kọ̀ lẹ̀ tò ọ̀rọ̀ lórí i gbogbo nnkan tí wọn bá lẹ̀ fójú rí ní àwùjọ̀ àwọn elédè. Kódà ọ̀pọ̀ olùkọ̀ ló máa n fẹ̀ kí àwọn akẹkọọ wọn lẹ̀ ṣẹ́dà èdè tuntun pẹ̀lú àtílẹ̀yìn àwọn nnkan tí wọn bá ti kọ̀. Gbogbo olùkọ̀ èdè sì ni ó máa n ní àyọ̀ ọ̀kàn bí wọn bá rí àwọn akẹkọọ wọn kan tò n ṣe gudugudu méje àti yààyà méfà pẹ̀lú èdè ti wọn n kọ̀. Sùgbọ̀n ọ̀sá o, ayangbẹ̀ aja dùn; kájá ó to gbẹ̀ n kọ̀ o, kí ni ènìyàn á máa jẹ̀

Télètélẹ̀

Kí àgbàdọ̀ tò dé ayé, nnkan kan ni adìlẹ̀ n jẹ̀. Kó tò dí pé ìlò ìmọ̀ ẹrọ̀ gbílẹ̀ tò báylí ni àwọn olùkọ̀nì ní èdè Yorùbá gégẹ̀ bí èdè ilẹ̀ òkèèrè ti n lẹ̀kàkà láti rí i dájú pé ẹ̀kọ̀ náà wúlò fún àwọn akẹkọọ. Bí àpẹ̀rẹ̀, ó ti lẹ̀ ní ọ̀gbọ̀n ọ̀dún báylí tí kíkọ̀ èdè ilẹ̀ òkèèrè ní ilà̀nà kọ̀munikétífù ti bèrẹ̀. Ní àsìkò yẹn, ìlò ìmọ̀ ẹrọ̀ kò tìl di kárfi ayé bí ti àyẹ̀ ọ̀dè ọ̀nì. Síbẹ̀síbẹ̀ àwọn olùkọ̀ èdè n lo oríṣíríṣi èrò̀jà láti fi ka àwọn akẹkọọ. Wọn n gba ohùn sílẹ̀ sórí i fọ̀nrán an tèépù àti CD lóríṣíríṣi. Wọn n lo fídíò orí i oríṣíríṣi ẹrọ̀ bí ẹ̀yí tawọn ọ̀yìnbó n pé ní VHS, VCD, àti DVD tí wọn ta mọ̀ ẹrọ̀ tẹ̀lífisọ̀n.

Àwọn olùkọ̀ tún máa n ya oríṣíríṣi fótò láti fi kọ̀ àwọn akẹkọọ ní èdè àti àṣà Yorùbá. Wọn sì tún kọ̀ oríṣíríṣi àwọn iwé àkànṣe fún àwọn akẹkọọ tò bá fẹ̀ kọ̀ èdè Yorùbá bí èdè ilẹ̀ òkèèrè. Diẹ̀ lára irú iwé bẹ̀ẹ̀ ni *Jẹ́ KÁ Sọ Yorùbá*

(Schleicher 1993), *Yoruba Wuyi* (Barber àti Oyetade 2010), àti *Yorùbá Yé mi* (Mosádómi 2011). Nígba mílrán ẹ̀wẹ̀, àwọn olùkọ̀ tún lè ẹ̀dà oríṣíríṣi iwé ìròyìn lédè e Yorùbá fún ilò àwọn akẹ́kọ̀. Irú akítíyàn bá yí lè kẹ́ kí àwọn akẹ́kọ̀ rí i bí àwọn elédè ẹ̀ ń lo èdè náà gangan láàrin ara wọn. Àpẹ̀rẹ̀ irú ẹ̀yí láti inú iwé ìròyìn *Alààròyè* tí àwọn akẹ́kọ̀ lè kà ní

Iṣubu Odale Eníyàn (25)

Ibi ti a ba itan iṣubu odale eníyàn de loṣe to kọja ni ibi ti Obinlaye ti ba Orilọranmi se adichun lati da ilẹese baagi sil ti won si ti bere ise naa peju owo tanere nitori o kọni lati gbe owo to ti ba won mabalan kake. Nigba ti ise naa bere ti Orilọranmi o fofogbon gbe e, Obinlayeja owo nabi ise baagi. Bi Obinlaye ti gbe owo yii, kin ni ero okan e si Orilọranmi? Kio ni okun to gbeyin ajumose won? Ipo wo ni Obinlaye wa nigbeyin? Idunnu ala wo lo sele si Gbeyinde

se bayil, ki won se bayil, bi Orilọranmi ba si ni gbiyanju lati salaye pe ko ni i dara, bee ko ni i fun-un lasye lati se e gaga bo se bojuma. Peta gbo gbo nikan to a sele yii, ifaseyin bere si ba iac okun, nitori awon alabara ti won a ra a si won bere si toka awon alabara to a waye lara awon baagi naa. Nigba ti yoo fi di bi onu keji ti Obinlaye ti n ba won moju to o, ise naa ko to deede mo, awon alabara

omo bekaere wo o. Oro ti Alagha yii so ri bee loooto, nigba ti Olawa ti fi ona han-un, ko sopo se mejl, o kuro nibiise Obinlaye peti awon enimo ijale ti won wa peti e, a fi enikan lo hawa odale ti ko tele Orilọranmi to so asiri bi Orilọranmi se ba onu soro pe awon yoo kuro nibi ise Obinlaye. Ni kakuru ise bere ni pawa, oruko mi-in to fun hanu ri e ni "ORI".

Obinlaye, adejo paspas a sakiyesu pe awuraju oja ni won gbe wa. Aghejoro e lo wa fun-un ni imoran pe yoo dara ki won gbe oja naa kuro ni loooto bi bee ko, bi oja obun ba le yi birt, ko si igba ti Orilọranmi ko ni i pada wa beere owo ibanilorukoje lowo Obinlaye, nitori idi eyi, oghon lo ye ki awon da peti aghejoro Orilọranmi ki oja

08028155891 08052165135

oja keta ti Durotimi dari lati ila oyinbo awon eru to ko wa si de s'eti ebute, lara awon eru to ko wa lati ila oyinbo ni mabe

Ó sì tún ẹ̀eṣe fún olùkọ̀ láti sọ fún àwọn akẹ́kọ̀ láti tẹ́tí sí ètò kan tàbí òmíràn ní orí i rẹ́dìò. Kódà olùkọ̀ tún máa ń fi oríṣíríṣi sinimá han àwọn akẹ́kọ̀ lórí i pùròjẹ̀tò aláṣọ. Lédè kan, oríṣíríṣi akítíyàn ni àwọn olùkọ̀ èdè Yorùbá ń ẹ̀ láti rí i pé àwọn akẹ́kọ̀ ní ẹ́kọ̀ tó yẹ kooro.

Nísinsìnyíí

Gégẹ́ bí mo ẹ̀ ẹ̀ tọ́ka sí i lókè, ọmọ ajá a kíkọ̀'ni lédè ilẹ̀ òkèèrè ti kúrò ní iye tí wọn ń rà á tẹ̀lẹ̀. Èdè Yorùbá kò sí lè gbéyìn nínú ìdàgbàsókè náà. Oríṣíríṣi ẹ̀rọ tí wà nísinsìnyíí tó lè ẹ̀ fidió tó mọ̀lẹ̀ kedere. Kámẹ̀rà tó jẹ́ díjítà sí ti pọ̀ tó lè ya àwọn fọtò tó mọ̀lẹ̀ bí ojú láì ẹ̀ṣẹ́ nílò fílmù tí a ó máa wá ibi tí a ó ti fọ̀ ọ̀ kiri. Oríṣíríṣi èròjà ní o ti wà ní àrọ̀wọ̀tò olùkọ̀ àti akẹ́kọ̀ ní orí ẹ̀rọ kòmputà. Àkàikátán tún ni àwọn èròjà tó wá lórí i fòónù alágbèéká tó lè wúlò fún olùkọ̀ àti akẹ́kọ̀ èdè e Yorùbá. Mo máa ẹ̀ apẹ̀rẹ̀ diẹ̀ nínú awon èròjà tí a lè ẹ̀múlò fún kíkọ̀ èdè Yorùbá pẹ̀lú ànfàànni Imọ ẹ̀rọ nínú àwọn ipín afọ̀ tó tẹ̀lẹ̀ ipín afọ̀ yíí. Àwọn ẹ̀rọ tí a máa fi ẹ̀ apẹ̀rẹ̀ ni ẹ̀rọ kòmputà àti fòónù alágbèéká. Àwọn kan nínú àwọn èròjà 1kòní tí mo máa tọ́ka sí nílò kí ẹ̀ni tí ó fẹ́ ló wọn ní in-tá-nẹ̀tì, ẹ̀yí kò pọ̀n dandan kí a tó lè lo àwọn mílrán nínú wọn.

Ẹ̀rọ̀ Kòhnpùtá

Lára ànfààní tí wíwọ̀pọ̀ ẹ̀rọ̀ kòhnpùtá lóde òní ní fún wa ni pé ó jẹ́ kí ó wúlò fún ogunlógò èniyàn. Ìwúlò tí ó sì ní fún ọ̀wọ̀ èniyàn kòòkan kò dógba. Mèlòó ni ọ̀kánjùá ó mu nínú odò ọ̀sun. Ìwọ̀n ànfààní tó bá wu ọ̀wọ̀ èniyàn kòòkan ni ó lè jẹ́ nínú lílò ẹ̀rọ̀ kòhnpùtá. Kò ní àní àní nínú, iwúlò ẹ̀rọ̀ yíí fún kíkọ̀nì lédè pọ̀. Àwọ̀n èròjà tí olùkọ̀ àti akẹ́kọ̀ lè ló fún kíka èdè Yorùbá pẹ̀lú kòhnpùtá pín sí oríṣíríṣi. Àwọ̀n kan bí i <http://vocaroo.com/> àti <http://sourceforge.net/projects/audacity/> wà fún gbígba ohùn sílẹ̀ àti ńsise àtúnṣe ohùn tí a ti gbà sílẹ̀. Àwọ̀n mǐràn bí i <http://www.oovoo.com/>, àti <http://www.skype.com/en/> sì lè wúlò fún ibáraenisọ̀rọ̀ pẹ̀lú u fidíò láàrin àwọ̀n akẹ́kọ̀ àti olùkọ̀. A lè fi àwọ̀n èròjà bí i <http://www.sumopaint.com/app/> àti <https://piklr.com/> ẹ̀ àtúnṣe si àwọ̀n fọtò tí a fẹ́ fi kọ̀ àwọ̀n akẹ́kọ̀ ní èdè àti ńsise Yorùbá. Kódá olùkọ̀ lè fi àwọ̀n mǐràn bí i <http://lingtlanguage.com/> àti <http://voicethread.com/> ẹ̀ ètò ńsẹ́ ilé fún àwọ̀n akẹ́kọ̀.

Bí a ẹ̀ lè lo ẹ̀rọ̀ kòhnpùtá fún kíláàsì tí à n kọ̀ lẹ́wọ̀ náà ni a ẹ̀ lè ló ó láti kọ̀ àwọ̀n akẹ́kọ̀ lédè Yorùbá nígbà tí wọ̀n kò bá sí nínú un kíláàsì. Ọ̀kan lára àwọ̀n ọ̀nà tí a fi lè kọ̀ àwọ̀n akẹ́kọ̀ ní èdè Yorùbá pẹ̀lú ẹ̀rọ̀ kòhnpùtá nígbà tí wọ̀n ò sí n;ì kíláàsì ni nípa àwọ̀n eré idárayá ajémédè. Ẹ́ jẹ́ ká sọ̀rọ̀ diẹ́ sí i lórí i irú àwọ̀n eré idárayá ajémédè ti a lè ló láti kọ̀mọ̀ lédè yíí.

Eré Idárayá Ajémédè

Oríṣíríṣi eré idárayá ajémédè ni àwọ̀n akẹ́kọ̀ àti àwọ̀n ará ilú n ló yálà nínú iwé iròyìn tàbí lórí ẹ̀rọ̀ kòhnpùtá àti oríṣi ẹ̀rọ̀ mǐràn. Diẹ́ lára àwọ̀n eré tí a lè ẹ̀dà lórí ẹ̀rọ̀ kòhnpùtá ni àwọ̀n eré tí a lè pè ní àbámódá, tẹ̀lẹ̀ntẹ̀lẹ̀, alátúnúntò, atapata dídè, jìlópádì, àti àwárí. Ẹ̀yíkẹ̀yíí tí ó bá wu olùkọ̀ ni ó lè ẹ̀ nínú àwọ̀n eré ajémédè yíí àti àwọ̀n eré mǐràn tí a kò dárúkọ̀. Gégẹ́ bí ọ̀wẹ̀ àwọ̀n baba wa, bí a ńá kẹ́kẹ́ ogún, bí a bu àbàjà ọ̀gbọ̀n, ọ̀un kí a fi ẹ̀kẹ́ sílẹ̀ lẹ́bọ̀rọ̀, aájò ẹ̀wà náà ni gbogbo rẹ̀. Ohun tó ẹ̀ pàtàkì ni pé kí olùkọ̀ lè ẹ̀dà eré idárayá ajémédè tó bá rò pé ó dára jù fún àwọ̀n akẹ́kọ̀ rẹ̀. Èròjà tí ó wà ni <http://www.quia.com/web> ni a ló láti ẹ̀dà àwọ̀n àpẹ̀rẹ́ eré idárayá ajémédè tó wà nínú bẹ̀bà yíí.

Àbámódá

Eré idárayá tí a pè ní àbámódá ni eré tí ó fún ni ní diẹ́ lára sípẹ̀lì ọ̀rọ̀ kan, tí ó sì fẹ́ kí akẹ́kọ̀ pèsè ìyókúu sípẹ̀lì ọ̀rọ̀ náà. Ojúṣe akẹ́kọ̀ to bá fẹ́ ẹ̀ irú eré yíí ni láti dá àbá a sípẹ̀lì yòókúu tí ọ̀rọ̀ yíí ní. Oríṣíríṣi kókó ọ̀rọ̀ ní eré yíí lè dá lè lórí. Ẹ̀yí sì gbọ̀dọ̀ wà ní ibámu pẹ̀lú u lẹ́bùrù àwọ̀n akẹ́kọ̀ tí olùkọ̀ ẹ̀dà eré náà fún. Nínú àpẹ̀rẹ́ ńsàlẹ́ yíí (Àwòrán 1), ẹ̀yà ara ni kókó ọ̀rọ̀ tí akẹ́kọ̀ nílò láti dábaa sípẹ̀lì fún.

Ẹ̀yà Àrà -2

Sípèlì

2 out of 12

O _ Ú _ Ú _

Guess the answer

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
N		P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

Àwòrán 1

Ìdáhùn tí ó tònà fún àwòrán yìí ni **orúkún**. Irú èyí yóò jẹ́ kí akẹ́kọ̀ọ̀ lè kọ̀ àwọn ọ̀rọ̀ tí wọn kọ̀ tẹ̀lẹ̀tẹ̀lẹ̀ dádádára, kí wọn sì mọ̀ bí a ẹ̀ n kọ̀ wọn.

Tẹ̀lẹ̀ntẹ̀lẹ̀

Eré idárayá ajemédè tí a pè ní tẹ̀lẹ̀ntẹ̀lẹ̀ ni eré tí olùkọ̀ tí lè fún akẹ́kọ̀ọ̀ ní ànfààní láti to àwọn ọ̀rọ̀ tàbí nọ́nbà (ònkà). Fún àpẹ̀ẹ̀rẹ̀, olùkọ̀ lè jẹ́ kí àwọn akẹ́kọ̀ọ̀ tún nọ́nbà tò bí wọn ẹ̀ kéré tàbí bí wọn ẹ̀ tóbi ju ara wọn lọ sí. Nínú àpẹ̀ẹ̀rẹ̀ isàlẹ̀ yìí, (Àwòrán 2), ojúṣe akẹ́kọ̀ọ̀ ní láti tún àwọn ẹ̀yà ara tò bí wọn ẹ̀ tẹ̀lẹ̀ ara wọn láti orí ènìyàn títí tí o fi dé àtẹ̀lẹ̀sẹ̀ ènìyàn.

Tẹ̀lẹ̀ntẹ̀lẹ̀

Tún àwọn ẹ̀ya ara yìí tò bí wọn ẹ̀ tẹ̀lẹ̀ ara wọn láti orí dé àtẹ̀lẹ̀sẹ̀

<input type="text"/>	àghẹ̀n
<input type="text"/>	límú
<input type="text"/>	kókóṣẹ̀
<input type="text"/>	lídodo
<input type="text"/>	ojúgun
<input type="text"/>	ẹ̀jìkà
<input type="text"/>	orúkún

Alátúnúntò

Tún sípẹ̀lì àwọn ọ̀rọ̀ yìí tò.

1-5 of 16

1. àày
2. inouúq
3. àdibí
4. yabáí
5. teí

Àwòrán 3

Ìdáhùn tí ó tònà fún àpẹ̀ẹ̀rẹ̀ tí ó wà nínú àwòrán 3 ni: 1. àyà, 2. ojúgun, 3. ibádí, 4. abíyá, àti 5. etí. Irú eré ìdàrayá ajémédè yìí lè jẹ́ kí akẹ̀kọ̀ọ̀ rántí àwọn ọ̀rọ̀ tí ó ti kọ̀, yóò sì jẹ́ kí ó lè kọ̀ wọn dára.

Atàpáta-díde

Eré ìdáráyá ajẹmédè tí a pè ní atàpáta díde nì eré tí ó dàbí i “ta ni ó fẹ̀ di miliọ̀nì” tí wọ̀n máa n ẹ̀ lórí tẹ̀lífíṣọ̀n. Bí akẹ̀kọ̀ọ̀ bá tì gba ìdáhùn un rẹ̀ fún ibeèrè kan tí owó rẹ̀ kéré, akẹ̀kọ̀ọ̀ náà yóò ní ànfààní láti tẹ̀sílẹ̀wájú sí ibeèrè mílíràn tí owó rẹ̀ ga díẹ̀ ju èyí tí ó ẹ̀ṣẹ̀ dáhùn lọ. Bẹ́ẹ̀ nì yóò sì ẹ̀ máa tẹ̀sílẹ̀wájú sí ibeèrè olówó nílá títí tí yóò fi dé ibeèrè tí owó rẹ̀ jẹ̀ mílìọ̀nù kan dọ̀là. Eré yìí lè dá lẹ́rí i kókó yòowù tò bá wu olùkọ̀. Èyà ara nì kókó tí a lò nínú àpẹ̀rẹ̀ tí ó wà nínú àwòrán 4 ní ìsàlẹ̀ yìí.

Èyà Ara

Ìwúlò èyà ara

Àwòrán 4

Ìdáhùn tí ó tọ̀nà fún àpẹ̀rẹ̀ tí ó wà nínú àwòrán 4 nì : a fi n rí ohun gbogbo. Irú eré yìí yóò máa fún àwọn akẹ̀kọ̀ọ̀ ní ìwúrí láti máa gbìyànjú sí i.

Jìlópádì

Ìṣẹ́dá àti ààtò eré ìdáráyá tí a pè ní jìlópádì yìí jọ̀ tí ètò kan tí wọ̀n n pè ní jìlópádì lórí i tẹ̀lífíṣọ̀n Amẹ́ríkà. Nínú eré yìí, akẹ̀kọ̀ọ̀ lè yan èyíkẹ́yí ibeèrè tí

ó bá wù ú àti iye owó ó bá fẹ́. Fún àpẹẹrẹ, nínú àwòrán 5, ó lè yan “àwọn olórí fún igba dọ́là. Bí ó bá gba ibéèrè yìí, yóò gba èbùn iye owó náà. Şùgbón, bí kò bá gba ibéèrè náà, yóò pàdànú iye owó náà nínú iye owó tí ó ti ní tẹ́lẹ̀. Ẹ wo àwòrán 5 isàlẹ̀ yìí fún àpẹẹrẹ.

Ìdíje

Ta ní mọ́ ọ̀n?

0
Adé

0
Adió

O'ro'-ise	O'ro'-orukọ	Gbolóhun	E'ya ara	Àwọn Olórí
100	100	100	100	100
200	200	200	200	200
300	300	300	300	300
400	400	400	400	400
500	500	500	500	500

Àwòrán 5

Àwárí

Eré idárayá tí a pè ní àwárí ni eré tí olùkọ́ tí lè jẹ́ kí akẹ́kọ̀ọ́ ẹ̀ àwárí oríṣiríṣi ọ̀rọ́ tí ó bá fẹ́ láàrin ọ̀pọ̀lọ̀pọ́ ọ̀ lẹ́tá tí ó kọ́ pọ̀. Kókó ọ̀rọ́ tí ó bá wu olùkọ́ ní àwọn ọ̀rọ́ náà lè dá lẹ́ lórí. Ẹ̀yà ara ni àpẹẹrẹ́ tí ó wà nínú àwòrán an 6 isàlẹ̀ yìí dá lẹ́. Ojúṣe akẹ́kọ̀ọ́ ni láti ẹ̀ àwárí ọ̀kọ̀ọ́kan àwọn ọ̀rọ́ tí ó wà nísàlẹ̀ àwòrán náà.

ẸYÀ ARA

O J B G U Z O A A Z N K I B V
 J I F P Y Y R R N Y U C A K S
 Ú R W E T È P T P T E G L H K
 G J Y N T E T E T Y Ì G R Q Q
 U Í É È Q Í O A J D A W C I M
 N P V P S A C Í O G A T I O M
 J M B A N V È D C O C J U W Z
 N D I A Ú É O À S J W V S C L
 È Y T P K X P B D X Y Z X Q Y
 J N A Á N I S Ì F Q U P B V B
 Ì H N Y Ú M N U R I O X L N A
 K N B Í R Ú K N K Y C V T N N
 Á D R B O J K E T W X W C S B
 V O J A V E Z O T H N V O F U
 Y O M J A V D J S H S Y D U Y

ABÍYÁ
 EYÍN
 IRUNMÚ
 OJÚGUN
 ÈJIKÁ
 ÌBÁDÍ

APÁ
 IMÚ
 ITAN
 ORÍ
 ÈTÈ
 ÌDODO

ETÍ
 IRUN
 OJÚ
 ORÚNKÚN
 ÈÈKÁNNÁ
 ÌPÉNPÉJÚ

Àwòrán 6

Aláròjinlẹ̀

Eré idáraya tó wà lókè yíí fàrapẹ̀ eré idárayá aláròjinlẹ̀. Àpẹẹrẹ̀ eré idárayá aláròjinlẹ̀ tó wà nísàlẹ̀ yíí dá lórí i ayẹyẹ̀ tàbí àsè sísẹ̀ ní ilẹ̀ Yorùbá. Ojúṣe akẹ̀kọ̀ọ̀ ní láti wá idáhùn sí àwọn ibéèrè tí olùkọ̀ bá bèèrè. Irú idáhùn bèẹ̀ sì gbọdọ̀ bá iye ihò tàbí àláfó tí ó wà fún nǹbà náà mu.

Ayẹyẹ Yorùbá

IBÚ

- 1 Ayẹyẹ fún arúgbó
- 6 Ayẹyẹ fún omọ tuntun
- 7 Ayẹyẹ ẹ fí fún idilẹ iyáwó onírúnrú nnkan àti owó orí
- 8 Ayẹyẹ fún ilé tuntun

ÒÒRÓ

- 2 Ayẹyẹ fún okúnrin àti obinrin tí ó ti bàlágà
- 3 Ayẹyẹ yíyan olori ilú
- 4 Ayẹyẹ fún níní ipò pátáki láarin ilú
- 5 Ayẹyẹ írántí lgbà tí wọn bí wa

Àwòrán 7

Idáhùn fún eré idárayá tó wà nínú àwòrán 7 ni: 1. Isínkú, 2. Igbéyàwó, 3. Igbadé qba, 4. Ifinijoyè, 5. Ojọ ibí 6. Isomolórúkọ, 7. Idána, àti 8. Isilé. Oríṣiríṣi eré ajémédè yìí àti àwọn miíràn tí a kò dárúkọ ni olùkọ lè lò fún kíkọ èdè Yorùbá bí èdè ilẹ̀ òkèèrè.

Yàrá Šààti

Òmíràn nínú àwọn ọ̀nà tí olùkọ̀ fí lè lo ẹ̀rọ kònpútà láti kọ̀ àwọn akẹ́kọ́ ní èdè Yorùbá ni nípa lilo yàrá šààti pẹ̀lú àwọn akẹ́kọ́. Nípa šisáàti pẹ̀lú u wọn, àwọn akẹ́kọ́ lè máà ni idàgbàsókè sí i nínú bí wọn ẹ̀ ní kọ̀ èdè Yorùbá silẹ̀. Bí àpẹ̀rẹ̀, mo šààti pẹ̀lú àwọn akẹ́kọ́ ọ̀lọ̀dún kíńí nínú ẹ̀kọ̀ èdè Yorùbá ni Yunifásití i Yéèlì ní Fọ̀lù 2014 ati ní Sípírínngì 2015. Àkíyèsí mi ní pé iyàtò tí ń dé bá bí wọn ẹ̀ ní šààti ní sípírínngì. Bí àpẹ̀rẹ̀, isọ̀wọ̀kọ̀wé akẹ́kọ́ tí mo da orúkọ rẹ̀ pè bí “Akẹ́kọ́ B” tí dára sí i ní sípírínngì 2015.

- Oluseye Adesola (Nov 8, 2014 7:12 PM EST) Bawo ni ipari be yin se ri lo?
- Alẹ́kọ́ọ́ A (Nov 9, 2014 6:33 PM EST) o padanu ere wa ni bawo ameraka. i
- Alẹ́kọ́ọ́ B (Nov 9, 2014 8:36 PM EST) Ni ipari o se mo we mof meji. Ma we "Gone Girl" ab "Edé mi". Gona G-ri je dara gan an. Mo tun we Edé mi. O yeto ju Gona Girl. Mo fẹ́ràn Gona Girl ju Edé mi lo.
- Alẹ́kọ́ọ́ D (Nov 9, 2014 10:16 PM EST) E káálè. Mo ní se ipẹ́ ilẹ̀ Yorùbá. Mo máa sùn sí agogo méjìlá. Mo máa jì ní agogo méfà ní ọ́. Mo máa sí yín ní Ọ́. Mo máa sí yín ní Ọ́.
- Alẹ́kọ́ọ́ E (Nov 10, 2014 8:45 AM EST) N ko ni àlàn àní. Mo máa lo kíálè.
- Alẹ́kọ́ọ́ D (Nov 11, 2014 4:44 PM EST) Mo fẹ́ràn káálè mi. sugbon ó ni títobí púpò. N kó fẹ́ràn màmá Bobby àti ẹ̀rẹ Bobby.
- Alẹ́kọ́ọ́ D (Nov 11, 2014 4:46 PM EST) Mo ní se ipẹ́ ní Baw Café. Mo máa lo sí Payne Whitney ní agogo marunún. Mo máa sùn sí agogo méjì ááró. Mo ní se púpò.
- Alẹ́kọ́ọ́ E (Nov 11, 2014 4:41 PM EST) Mo ko lo káálè Yoruba. Mo ni aan.
- Alẹ́kọ́ọ́ E (Nov 12, 2014 10:36 AM EST) E káálè! Mo fẹ́ kẹ́kẹ́ kan.
- Alẹ́kọ́ọ́ D (Nov 12, 2014 6:39 PM EST) E káálè. Mo máa se ipẹ́ ilẹ̀ Statistics. Leyn, mo máa lo Veritas Forum.
- Alẹ́kọ́ọ́ D (Nov 12, 2014 7:00 PM EST) *Mo máa se ipẹ́ ilẹ̀ Statistics
- Alẹ́kọ́ọ́ F (Nov 12, 2014 9:48 PM EST) Mo ní àlàn káálè fún káálè mí méjì. Sugbon mo ní lo s sùn ní Ọ́.

Àwòrán 8. (Àpẹ̀rẹ̀: Beginning Yoruba Chat Room, Fall 2014)

- Alẹ́kọ́ọ́ A (Mar 1, 2015 10:25 PM EST) Mo máa sí lo ni sùn ní agogo mewaa ku isaju marundinlogbon ale
- Alẹ́kọ́ọ́ D (Mar 23, 2015 9:39 PM EST) Mo ní se awon ere fun akuti wa. Mo máa se ipẹ́ ilẹ̀ fún káálè Documentary àti Environment ní agogo mewaa.
- Oluseye Adesola (Mar 29, 2015 12:58 AM EDT) Kí ni o se ni ipari be yin o?
- Alẹ́kọ́ọ́ B (Mar 30, 2015 10:48 PM EDT) Ni oja Satidee, mo lo sí agodon omi àti patí fún Africa Salon. Mo gbádun wón púpò. Ni ọ́ Ọ́kú, mo se ipẹ́ ilẹ̀ ní Ọ́-ikawé.
- Alẹ́kọ́ọ́ A (Mar 31, 2015 12:29 AM EDT) Oruko mi ni Olosumare Bamidele!
- Oluseye Adesola (Apr 2, 2015 9:04 PM EDT) Ko seese fun eniyan kan lati da Olosumare.
- Alẹ́kọ́ọ́ E (Apr 3, 2015 10:18 PM EDT) Mo fẹ́ràn awon ere bọ́dù afẹ́fẹ́ ni ipari be.

Àwòrán 9. (Àpẹ̀rẹ̀: Beginning Yoruba Chat Room, Spring 2015)

Animésòn

Ọ́nà mífàràn tí olùkọ́ tún lè gbà láti fí kònpùtá kọ́ àwọn akẹ́kọ́ ní èdè Yorùbá ni nípá síse àti lilo oríṣíríṣi animésòn fún kíkọ́ wọn. Àpẹ̀rẹ̀ àwọn èròjà tí a lè lò láti se oríṣíríṣi animésòn fún kíkọ́'ní wà ní : <http://goanimate.com/> A sì lè rí àpẹ̀rẹ̀ bí wọn se fí èròjà bí irú èyí pa àlò Yorùbá ní: <https://vimeo.com/68634501>

Tẹ̀lífòònù Alágbèéká

Oríṣíríṣi ló ti wà báylí lóri i tẹ̀lífòònù alágbèéká, fábúlẹ̀tì, tábúlẹ̀tì, àti kònpùtá tí olùkọ́ lè se àmúlò láti kọ́ àwọn omọ ní èdè Yorùbá bí èdè ilẹ̀ òkèèrè. Kódà apilikẹ̀sòn tí a fí lè kọ́ "ifá dídá" lóde òní gan an ti wà. Àpẹ̀rẹ̀ àwọn apilikẹ̀sòn fún kíkọ́ èdè Yorùbá lóri i fòònù alágbèéká ni: O Itumọ́, iSabi Yoruba, Yoruba Medical, Talk a Soft, aYoruba, Ifa Divination (lati ọwọ́ ọ Onaje Woodbine), Yoruba Translator, àti Yoruba Dictionary. Àwọn àpẹ̀rẹ̀ mífàràn tún ni àwọn tó wà nínú àwọn àwòrán yìí.

Àwòrán 10

Àwòrán 11

Àwòrán 12

Ìkádíí

Nínú bébà yíí a ti wo diẹ̀ lára àwọn ọ̀nà tí a fi lè lo ìmọ̀ ẹ̀rọ̀ láti kọ̀ àwọn akẹ́kọ̀ọ̀ ní èdè Yorùbá bí èdè ilẹ̀ òkèèrè. Ohun ti mo rò pé ó le diẹ̀ ni sísẹ́dà àwọn èròjà tó péyẹ fún ilò akẹ́kọ̀ọ̀ àti olùkọ̀ èdè Yorùbá. Bí àpẹẹrẹ̀, kò sí àmi ohùn lórí àwọn ọ̀rọ̀ inú àwòrán 12 lókè yíí. Irú nńkan báylí sí lè sì àwọn akẹ́kọ̀ọ̀ lónà. Yàtò fún èyí olùkọ̀ tún gbòdò sọra kí àwọn nńkan wònyíí má ba à gba àsikò jù bó ẹ̀ yẹ lẹ̀. Şùgbón bí a bá fi ètò sí i, tí a sì ní ìmọ̀ àti àsikò tó yẹ láti sẹ́dà àwọn èròjà yíí ìşura iyebíye ni wọn yóò jẹ̀ fún ẹ̀kọ̀ èdè Yorùbá bí èdè ilẹ̀ òkèèrè láyé ọ̀de ọ̀nı́. A lè lò wọn láti kọ̀ àwọn akẹ́kọ̀ọ̀ ní èdè Yorùbá. A lè lò wọn láti ẹ̀ ìdánrawò àwọn akẹ́kọ̀ọ̀ wa. Àwọn akẹ́kọ̀ọ̀ gan-an le lo àwọn nńkan yíí fún itẹ̀sílẹ̀wájú nínú ẹ̀kọ̀ wọn kòdà nígbà tí wọn kò sí ní kiláàsı́. Wọn lè lò ó fún átúnẸ̀wò ẹ̀kọ̀. Bẹ́ẹ̀ náà ni wọn sì lè lò ó fún ìdàrayá àti ìsinmi.

Àwọn Ìwé Itókasi

- Evans, R. Serving “Modern Students in a Modern Society at the Community College.” In *T.H.E Journal*. Irvine 10/01/1999.
- Ludewig, A. and A. Swan. *101 Great Classroom Games: Easy Ways to Get Your Students Playing, Laughing, and Learning*. New York: McGraw-Hill. 2007.
- Richards, J. And T.S. Rodgers. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. 2014.

Ìbı́ Itókasi:

- <http://www.languagegames.org/>,
<http://www.manythings.org/>,
<http://www.puzzlemaker.com/>,
<http://www.puzzle-maker.com/>,
<http://www.quia.com/>